

KESKKONNAAMET

37. Tööleht: Rahvastikuplahvatus

Mõiste: Rahvastikuplahvatus ehk demograafiline plahvatus on mingi piirkonna rahvaarvu kiire kasv, see on üks etapp protsessist, mida nimetatakse demograafiliseks üleminekuks. Rahvastikuplahvatust on võimalik jälgida nii lokaalsel (näiteks riigisisel) kui ka globaalsel tasandil.

1. Rahvastikuplahvatust käsitletakse ühe teooria osana, milles kirjeldatakse tööstusrevolutsiooni eelse traditsioonilise rahvastiku taastetüübi asendumist nüüdisaegse rahvastiku taastetüübiga. Kuidas seda teooriat nimetatakse?
  - a. Rahvastikuplahvatuse teooria;
  - b. Demograafilise ülemineku teooria;*
  - c. Inimpopulatsiooni teooria;
2. Rahvastikuplahvatuse ajal aitab ühiskonnas suremust oluliselt vähendada:
  - a. Arstiteaduste areng ja parem arstiabi kättesaadavus;*
  - b. Kõrgemad palgad;
  - c. Väiksem sündimus;
3. Jaota järgnevad tunnused traditsionaalse rahvastiku tüübi ja tänapäeva rahvastiku tüübi vahel: kõrge keskmine eluiga, laste osatähtsus väike, madal populatsioon, sündimus ja suremus kõrge, väike vanurite osakaal, kõrge vanurite osakaal, pereplaneerimine puudub, pereplaneerimine reguleerib sündimust, madal hügieenitase, puhta vee puudus, puudulik arstiabi, hea arstiabi.

Traditsiooniline rahvastiku tüüp	Tänapäeva rahvastiku tüüp
<i>madal populatsioon</i>	<i>kõrge keskmine eluiga</i>
<i>sündimus ja surevus kõrge</i>	<i>laste osatähtsus väike</i>
<i>väike vanurite osakaal</i>	<i>kõrge vanurite osakaal</i>
<i>pereplaneerimine puudub</i>	<i>pereplaneerimine reguleerib sündimust</i>
<i>madal hügieenitase</i>	<i>hea arstiabi</i>
<i>puhta vee puudus</i>	
<i>puudulik arstiabi</i>	

4. Kui arvestame inimeste praegust globaalset ökoloogilist jalajälge, siis on praegune Maa populatsioon (umbes 7 miljardit) jätkusuutlik.
  - a. Tõsi
  - b. Väär*

Arutlemisteemad:

1. **Miks on ülerahvastus negatiivne nähtus?** Kas ja milliseid probleeme põhjustab ülerahvastus? *Ülerahvastusega kaasneb mitmeid negatiivseid aspekte, mis võivad globaalset heaolu katastroofiliselt mõjutada: joogivee hulk on piiratud, looduslikud ressursid kasutatakse väga kiirelt ära, saastuse tase kasvab koos rahvaarvuga, looduslikud ökosüsteemid ning metsad hävivad kiirenevalt, et mahutada ära aina kasvav inimpopulatsioon, massiline liikide väljasuremine ja epideemiate ning pandeemiate oht suureneb.*

2. **Missugune mõju on rahvastikuplahvatusel piirkondlikul kultuuritaustal?** *Erineva kultuurilise taustaga piirkondades toimub rahvastikuplahvatus eri ajal (nt kõige varem algas demograafiline üleminek Lääne- ja Põhja-Euroopas), kuid kõik ühiskonnad alluvad sarnastele rahvastiku arengu reeglitele.*

Huvitavat lisamaterjali:

<https://www.youtube.com/watch?v=E8dkWQVFAoA> - Human Population Growth - Crash Course Ecology #3

<http://www.eoearth.org/view/article/153596/> - Maa entsüklopeedia, inimpopulatsiooni plahvatus

<http://www.worldometers.info/world-population/> - Maa populatsioon hetkel

<https://www.etis.ee/Portal/Publications/Display/11a6e2b7-fa53-4318-9c46-550da7f2488e> Ränne ja rahvastikuarengu allhoovused. Horisont 1/2011

<https://2017.inimareng.ee/ranne-ja-rahvastiku-muutused-eestis-ning-euroopas/>